

Spółeczna Akademia Nauk
Wydział
Nauk o Zarządzaniu i Bezpieczeń

Temat: **Ocena stanu finansów publicznych w Polsce**

Kierunek studiów: Logistyka

Przedmiot: Zarządzanie bezpieczeństwem ekonomicznym

Wykonaly: Sliusar Lesia, Tetiana Leshchenko, Viktoriia Kylchyk

Warszawa 2017

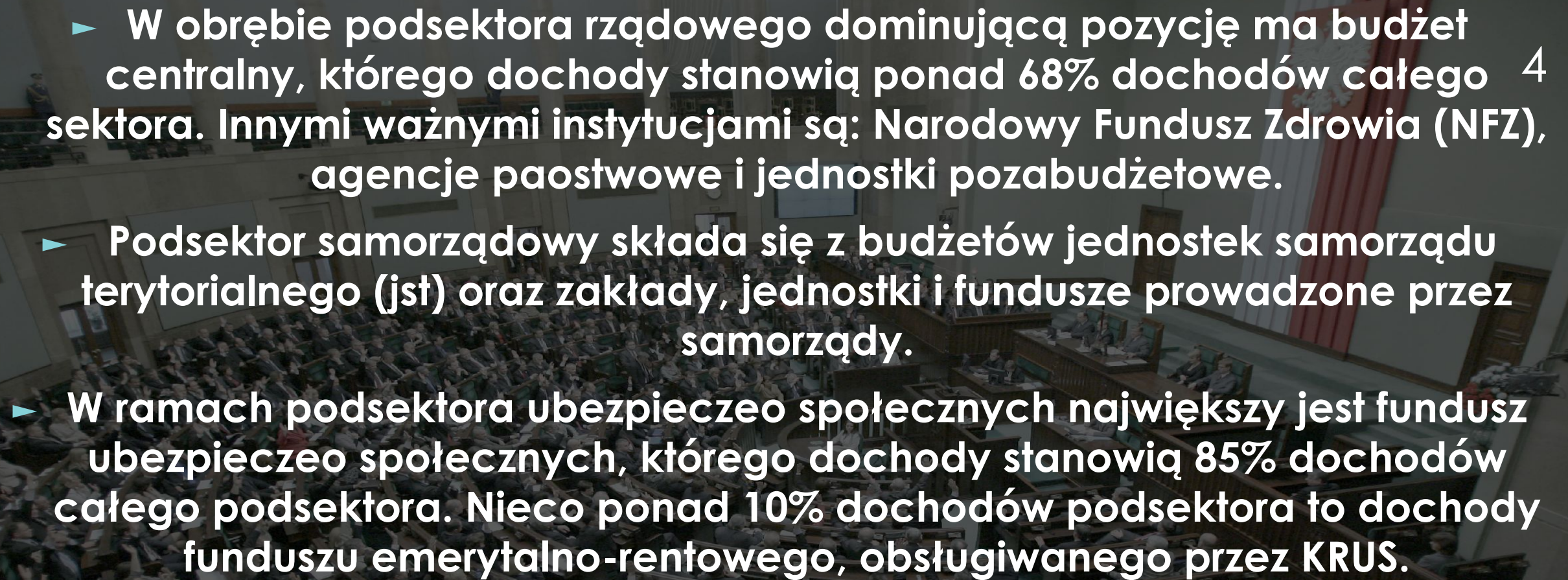
Spis treści:

- ▶ Sektor finansów publicznych
- ▶ Dochody budżetu państwa
- ▶ źródło dochodów podatkowych
- ▶ Wydatki budżetu państwa
- ▶ Zadłużenie publiczne

Sektor finansów publicznych w Polsce obejmuje trzy podsektory: rządowy, samorządowy oraz podsektor ubezpieczeń społecznych

3

-
- ▶ W obrębie podsektora rządowego dominującą pozycję ma budżet centralny, którego dochody stanowią ponad 68% dochodów całego 4 sektora. Innymi ważnymi instytucjami są: Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), agencje państwowe i jednostki pozabudżetowe.
 - ▶ Podsektor samorządowy składa się z budżetów jednostek samorządu terytorialnego (jst) oraz zakłady, jednostki i fundusze prowadzone przez samorzady.
 - ▶ W ramach podsektora ubezpieczeń społecznych największy jest fundusz ubezpieczeń społecznych, którego dochody stanowią 85% dochodów całego podsektora. Nieco ponad 10% dochodów podsektora to dochody funduszu emerytalno-rentowego, obsługiwane przez KRUS.

Tab. 2.1. Nieskonsolidowane zestawienie dochodów i wydatków podsektorów sektora finansów publicznych w 2009 r.

Wyszczególnienie	Podsektor rządowy	Budżet państwa	agencje państwowe	pozostałe jednostki	Podsektor samorządowy	budżety jst	pozostałe jednostki	Podsektor ubezpieczeń społecznych	FUS	FER	pozostałe jednostki	Sektor finansów publicznych
	mld zł											
1. Dochody ogółem	399,3	274,2	8,4	116,8	205,4	154,8	50,6	162,2	138,4	17,0	6,8	766,9
w tym:												
transfery wewnątrz sektora fin. publicznych	43,5	4,0	4,4	35,1	116,5	81,0	35,5	67,1	47,2	15,7	4,3	227,2
2. Dochody bez transferów	355,8	270,2	4,0	81,7	88,9	73,9	15,1	95,0	91,2	1,3	2,5	539,7
3. Wydatki ogółem	425,0	298,0	9,0	118,0	219,0	167,8	51,2	174,0	151,5	17,0	5,4	818,0
w tym:												
Transfery wewnątrz sektora fin. publicznych	194,0	152,8	2,1	39,1	26,2	22,6	3,6	6,9	3,4	3,0	0,5	227,2
4. Wydatki bez transferów	231,0	145,2	6,9	78,8	192,8	145,3	47,6	167,0	148,1	14,1	4,9	590,8
5. Wynik (1-3)	-25,7	-23,8	-0,6	-1,2	-13,6	-13,0	-0,6	-11,8	-13,2	0,0	1,3	-51,1
6. Wynik "netto" (2-4)	124,8	125,0	-3,0	2,8	-103,9	-71,4	-32,5	-72,0	-56,9	-12,7	-2,4	-51,1

Dochody budżetu państwa

6

Głównymi źródłami dochodów budżetowych są podatki.

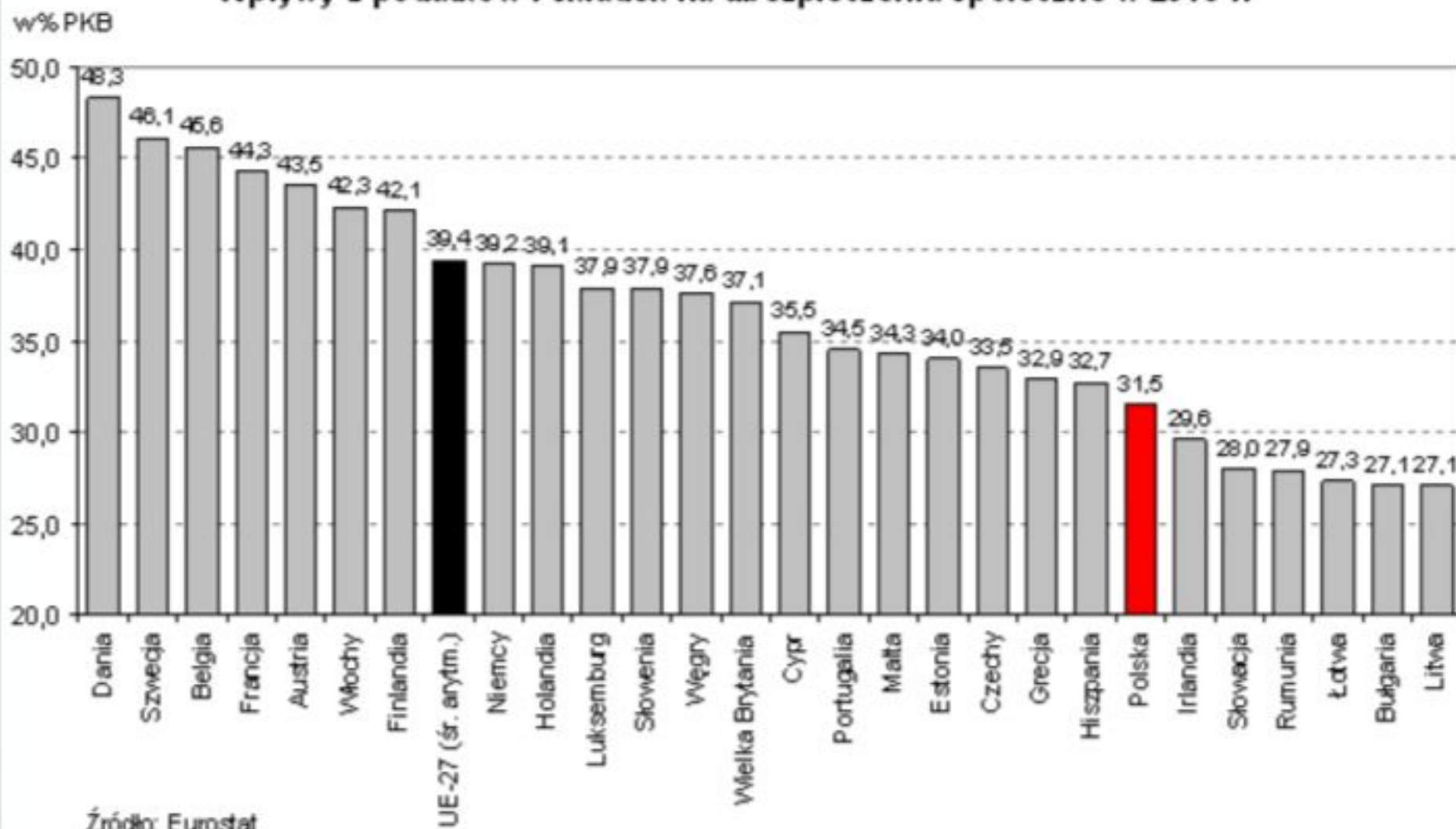

MIT

w Polsce obciążenie podatkowe są
bardzo wysokie

Fakt: obciążenia podatkowe w Polsce są zdecydowanie niższe niż średnio w UE!!!

Wpływy z podatków i składek na ubezpieczenia społeczne w 2010 r.

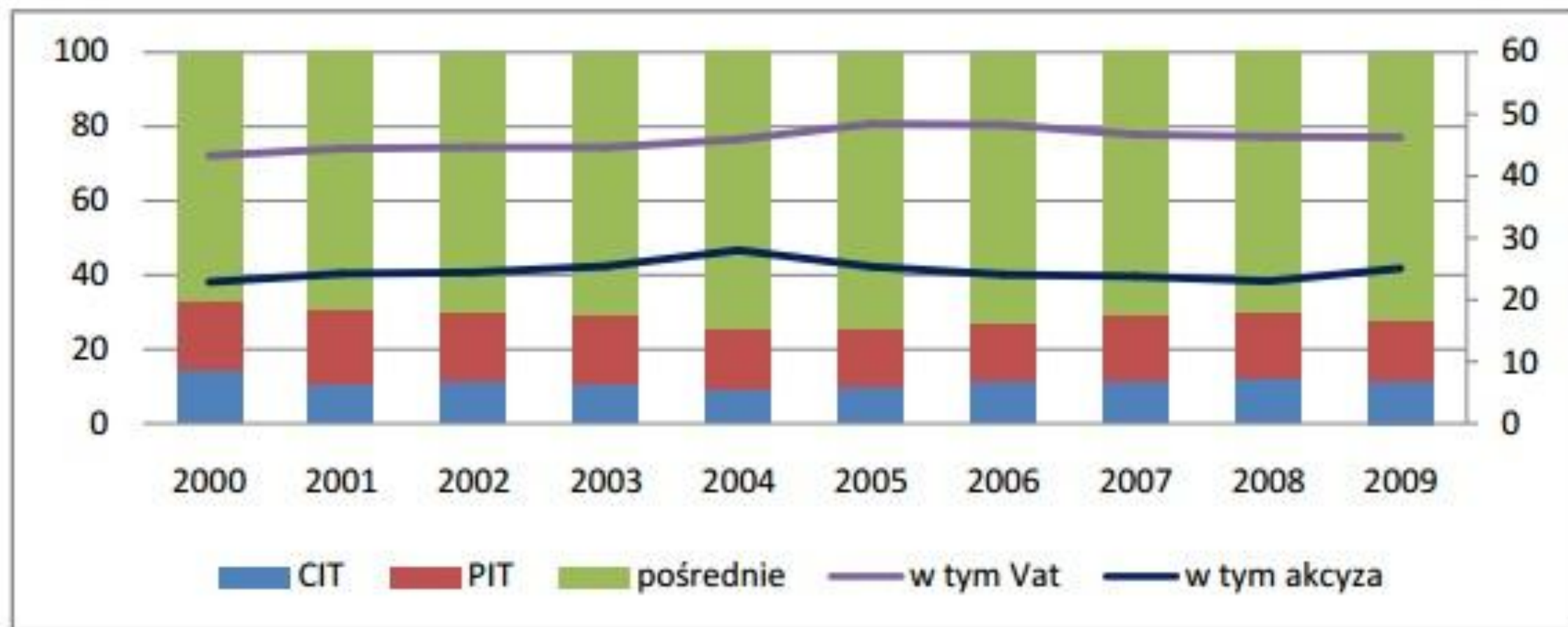
- ▶ W 2014 roku relacja dochodów z podatków pośrednich do PKB w Polsce była o 1,3 pkt. proc. niższa niż średnio w UE i 1,2 pkt. proc. niższa niż średnio w CEE. Zjawisko to nie stanowiło jednak normy w polskich finansach publicznych we wcześniejszych latach.
- ▶ Pomiędzy 2008 a 2014 rokiem nie wystąpiły żadne istotne zmiany w regulacjach dotyczących podatków pośrednich, które uzasadniałyby tak istotny spadek. Wręcz przeciwnie, w latach 2008-2014 podnoszono stawki akcyzy na niektóre wyroby, a od 2011 roku nastąpił wzrost stawek VAT o 1 pkt proc.

Głównym źródłem dochodów
podatkowych są podatki
pośrednie, przede wszystkim
VAT.

10

Rys. 2.1. Udział kategorii podatkowych w łącznych dochodach podatkowych budżetu państwa (lewa oś) z wyszczególnieniem udziału VAT i akcyzy (prawa oś) w latach 2000-2009 (w proc.).

Źródło: Sprawozdania MF z wykonania budżetu państwa w latach 2000-2009.

- ▶ W ostatnich latach można odnotować wzrost znaczenia dochodów z dywidendy i innych wypłat z zysków przedsiębiorstw. Znaczący udział własnościowy państwa w części przedsiębiorstw wpływa pozytywnie na wartość tego rodzaju dochodów.

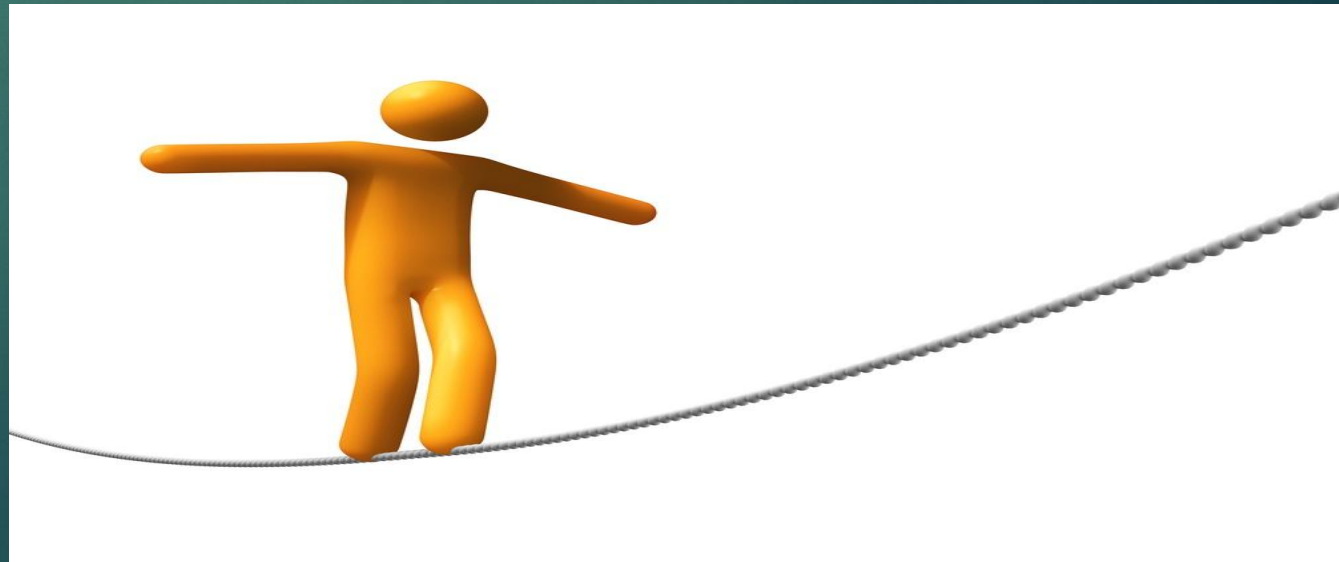
Wydatki budżetu państwa

13

- ▶ W strukturze wydatków całego sektora finansów publicznych znajdują się zarówno wydatki budżetu państwa, jak i państwowych funduszy celowych (FUS, FER, Fundusz Pracy i inne), innych funduszy pozabudżetowych (NFZ), agencji państwowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów wymienionych w art. 9 ustawy o finansach publicznych.

- ▶ Wydatki budżetu państwa od wielu lat utrzymują się na stabilnym poziomie 21%-23% PKB
- ▶ Spowolnienie gospodarcze z 2009 r. wpłynęło na wzrost relacji wydatków do PKB, choć należy pamiętać, że w dużej mierze jest to efekt utrzymania się nominalnej dynamiki wydatków na poziomie zbliżonym do lat poprzedzających spowolnienie, przy znaczącym spowolnieniu nominalnej dynamiki PKB (efekt mianownika).

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

Najważniejszym podmiotem systemu zabezpieczenia społecznego jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarządzający Funduszem Ubezpieczeń Społecznych. Fundusz zajmuje się wypłatą świadczeń emerytalnych, rentowych, chorobowych i wypadkowych. Źródłem przychodów FUS są głównie składki płacone przez pracowników i pracodawców oraz dotacja z budżetu państwa. Po reformie systemu emerytalnego w 1999 roku różnica pomiędzy przychodami ze składek do FUS a wydatkami na emerytury i renty uległa powiększeniu. Było to efektem przekazywania części składki do OFE.

- ▶ Warto też pamiętać o obniżce składki rentowej wprowadzonej w życie w 2007 roku. Reforma emerytalna nie była jednak bezpośrednią przyczyną pojawienia się deficytu podsektora ubezpieczeń społecznych, gdyż deficyt był notowany również w latach poprzednich, a powołanie OFE niewątpliwie ten deficyt powiększyło.

▶ Indeksacja emerytur i rent odbywa się według ustawowej reguły, która uwzględnia wzrost poziomu cen oraz płac. Przyrost płac przed kryzysem (w 2008 roku) silnie wpłynął na podniesienie świadczeń w 2009 roku (o 15,9 mld zł). Mimo, że w całym okresie 2004-2009 roczne nominalne wzrosty świadczeń wyniosły około 8 mld zł, to w 2008 i 2009 roku wzrost wydatków na wszystkie świadczenia wynosił znacznie więcej: 14-15 mld zł. Dla porównania, średni nominalny wzrost wartości składek w latach 2004-2009 wyniósł 2,5 mld zł. Różnica między tempem wzrostu świadczeń i składek pobieranych przez ZUS wskazuje na coraz większą rolę budżetu państwa w pokrywaniu wydatków FUS. Z jednej strony wynika to z dwukrotnej obniżki składki rentowej w 2007 i 2008 r. (łącznie o 7 punktów procentowych), a z drugiej - z nominalnego wzrostu wartości świadczeń.

Fundusz Emerytalno-Rentowy

18

- ▶ Drugim Funduszem realizującym zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych jest Fundusz Emerytalno-Rentowy, kierowany przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Kategoria	mld PLN	w proc.
przychody	17,06	100,00
dotacje BP	15,71	92,06
składki	1,30	7,62
inne	0,06	0,35
wydatki	17,04	100,00
emerytury rolne	11,20	65,73
renty rolne	2,49	14,60
zasiłki pogrzebowe	0,37	2,17
działalność KRUS	0,41	2,41
składki na ub. zdrowotne	2,57	15,09
saldo	0,02	-

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu za 2009 rok.

Narodowy Fundusz Zdrowia

19

- ▶ Podmiotem zarządzającym składkami na ubezpieczenie zdrowotne jest Narodowy Fundusz Zdrowia. Po powołaniu 17 kas chorych w 1999 roku, połączenie podmiotów nastąpiło 1 kwietnia 2003 roku i od tego czasu NFZ wraz z wojewódzkimi oddziałami funkcjonuje jako podmiot publiczny zarządzający środkami na ochronę zdrowia. Od wielu lat kondycja finansowa NFZ jest zadowalająca. W poprzednich latach, w przeciwieństwie do 2009 roku, Fundusz uzyskiwał dodatni wynik finansowy. Wartość środków pieniężnych w posiadaniu Funduszu na początku 2010 roku wyniosła około 5 mld zł. Są to środki pochodzące z lat poprzednich, gdy Fundusz uzyskiwał dodatni wynik finansowy.

Fundusz Pracy

20

- Polityka zwalczania bezrobocia, realizowana za pomocą świadczeń na rzecz bezrobotnych oraz aktywnych form przeciwdziałaniu bezrobociu, realizowana jest za pomocą Funduszu Pracy. Składki płacone są przez pracodawców i wynoszą 2,45% płacy pracownika. W 2009 r. przychody ze składek FP wyniosły 8,8 mld zł

Kategoria	mld PLN	w proc.
przychody	10,33	100,00
składki	8,78	85,03
środki z UE	0,69	6,69
pozostałe	0,86	8,28
wydatki	11,25	100,00
zasiłki dla bezrobotnych	2,29	20,33
składki na ub. społ.	0,56	5,02
zasiłki przedemerytalne	1,56	13,83
inne świadczenia	0,10	0,87
aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	6,20	55,18
wynagrodzenia	0,22	1,95
pozostałe zadania	0,26	2,28
inne wydatki	0,06	0,53
saldo	-0,92	-

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

21

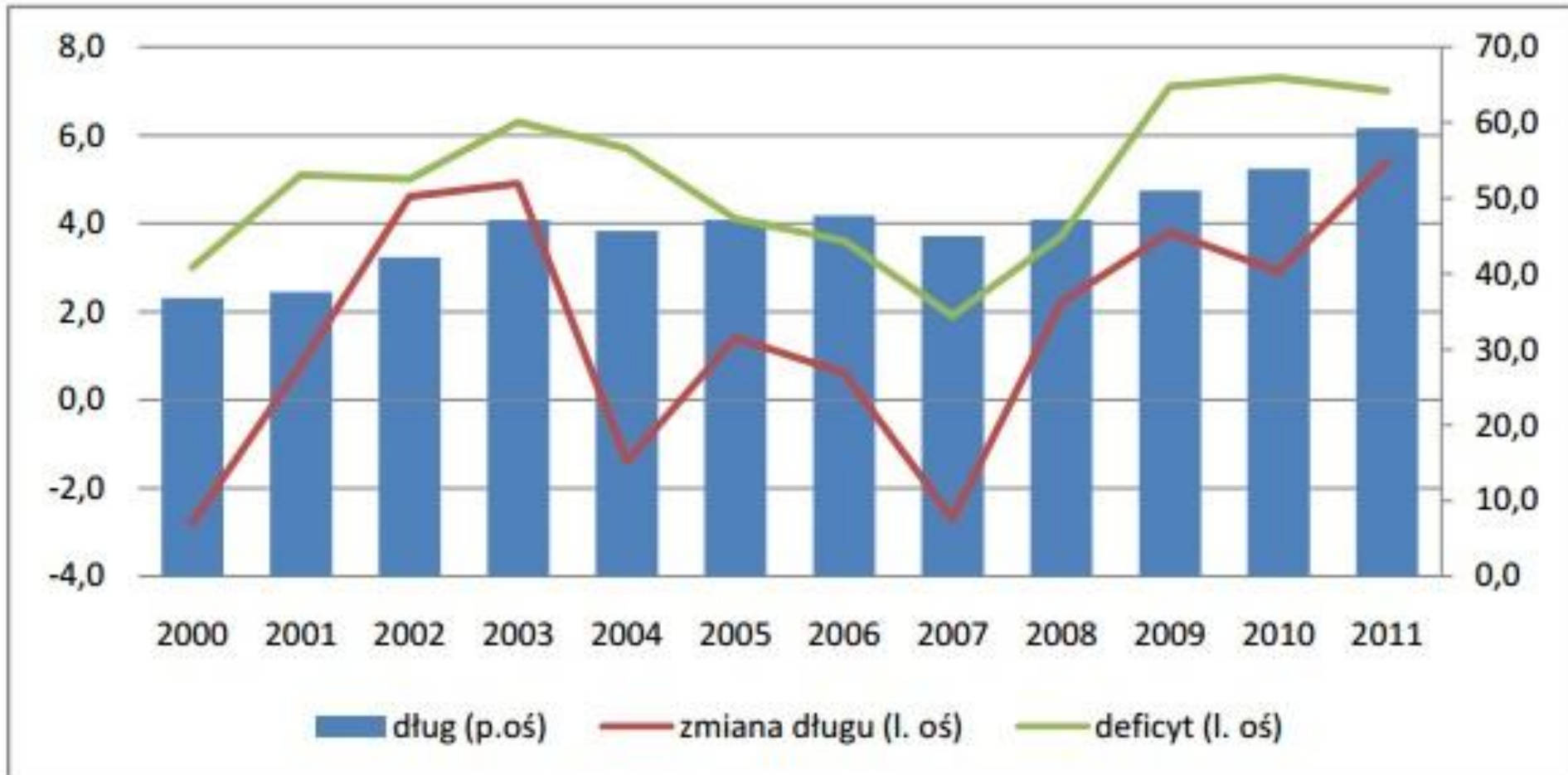

- ▶ Głównym zadaniem Funduszu jest wypłata świadczeń na rzecz pracowników w sytuacji, gdy pracodawca jest niewypłacalny. Celem Funduszu jest zatem ochrona świadczeń pracowników. Przychodami FGŚP są składki płacone przez pracodawców w wysokości 0,1% płacy pracownika oraz pozostałe przychody, pochodzące z odsetek od posiadanych środków finansowych. Środki zgromadzone na koncie Funduszu wzrosły w latach 2004-2009 o 2,4 mld złotych i na początku 2010 roku miały wartość 4,1 mld zł. Z osiągniętych nadwyżek pokrywane są wydatki bieżące. Wydatki związane z ustawowym pokrywaniem świadczeń pracowniczych wynoszą średnio 107 mln złotych, lecz są w kolejnych latach odzyskiwane przez Fundusz w trybie sądowym.

Zadłużenie publiczne

22

Rys. 2.15. Dług sektora publicznego, zmiany długu oraz deficyt tego sektora w Polsce w latach 2000-2011 (% PKB).

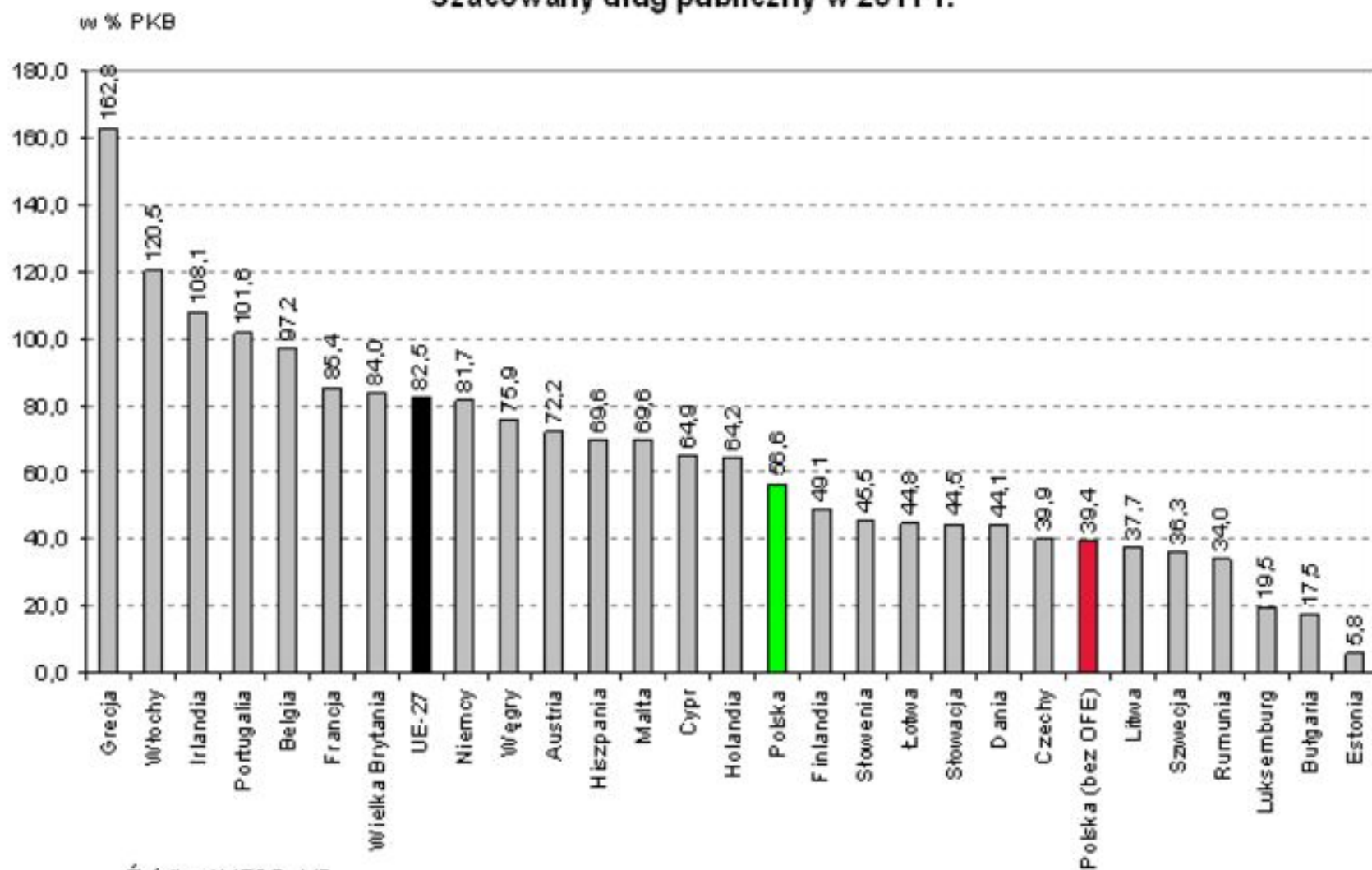

MIT

- ▶ Dług polski jest wyjątkowo wysoki

Poziom długu/PKB jest w Polsce wyraźnie niższy niż w UE, szczególnie po uwzględnieniu kosztów reformy emerytalnej

Szacowany dług publiczny w 2011 r.

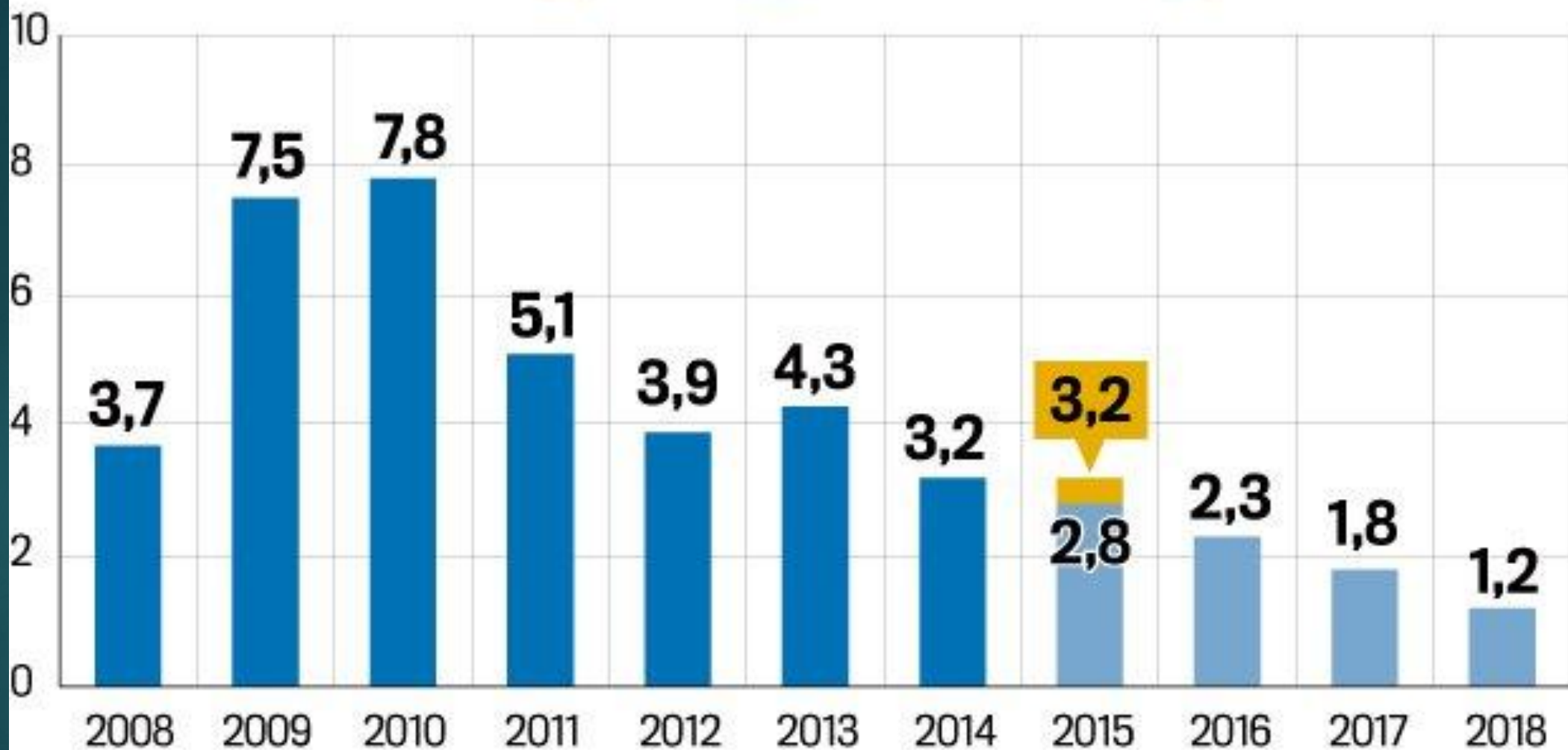
DEFICYT SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH

DANE W PROC. PKB

deficyt

prognoza rządu PiS*

prognoza rządu PO-PSL

*w kolejnych latach deficyt ma oscylować wokół 3 proc. PKB

Dziękuję za
uwagę

- ▶ Malinowska-Misiąg E. i Misiąg W. (2007). *Finanse publiczne w Polsce*. Wydanie drugie. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis.
- ▶ Polarczyk K. (2005). *Zakres długu publicznego*. *Finanse i statystyka*, Warszawa: Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmu RP.
- ▶ Skica T. (2010, 2 Marzec). *Finanse publiczne po polsku*, Czasopismo elektroniczne Bistro. Pozyskano z: www.bistro.edu.pl/artykuł,Finanse%20publiczne%20po%20polsku.html
- ▶ Ministerstwo Finansów. (2009). *Strategia zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2010–12*. Warszawa.
- ▶ Allen R. i Tommasi D. (2001). *Managing Public Expenditure. A Reference Book for Transition Countries*. *OECD Governance* (6), 209 i nast.